

234 390

НА ФАШИСТСЬКІЙ КАТОРЗІ

РОЗПОВІДЬ КОЛГОСПНИЦІ
ВАЛЕНТИНИ КАЧУРИ

УКРВИДАВ ЦК КП(б)У
1943

Ціна 15 коп.

Редактор Ол. Білоус.

«На фашистской каторге»

(На украинском языке).

A1535. Зам. 1875 $\frac{1}{4}$ друк. арк. В друк. арк. 42 т

Підписано до друку 14/VIII—1943 р. Тираж 20.00

Друкарня в-ва «Московский большевик».

V.N. Karazin Kh

00628891

234390

Минув рік з того нещасливого дня, коли німці вивезли мене разом з великою групою української молоді з рідного села на Сумщині в прокляту Німеччину. Але все, що я бачила і пережила за місяці поневіряння у фашистській неволі, і досі стоїть, як живе, перед моїми очима. Ніколи не забути ридання і сліз матерів, які вийшли проводити нас у вигнання. Розігнавши проводжаючих, німецькі поліцаї оточили нас, як арештантів, і погнали по дорозі до міста Сум. Це було в неділю 21 червня 1942 року.

На станції Суми нас, полонених, чекав ешелон з 60-ти товарних вагонів. Вагони були брудні, і нас загнали туди, як худобу. Біля кожних дверей вагона сів озброєний автомат німець-вартовий. Скоро поїзд рушив, і потяглися смутні, важкі дні дороги на каторгу.

По дорозі ми бачили багато зруйнованих німецькими загарбниками міст і сіл України,

тисячі замучених, обідраних, голодних радянських людей, які під наглядом німецьких не-людів виконували найважчу і найпринизливішу роботу. Бачили ми трупи розстріляних німцями наших братів і сестер.

Тяжко було їхати. За два тижні дороги нас один раз погодували голою юшкою, та й її на всіх не вистачило. Хліба нам давали по сто грамів на день. Але хіба можна було назвати хлібом чорне місиво з жолудевого борошна, посипаного сосною тирсою? За всю дорогу видали нам одну банку консервів на 40 чоловік.

Багато днів мандрував ешелон по всій Німеччині, видно шукали, куди б нас, нарешті, збути. Особливо запам'яталося мені місто Лансдорф, де наш поїзд розчепили. Ми бачили тут полонених червоноармійців. Це було страшне видовище. Жили вони в брудних бараках, давали їм один раз на день якусь смердючу юшку і шматочок хліба.

Полонених, знесилених і обідраних, ганяли на тяжку рабську роботу: вони тягали котки, укочуючи дорогу, перекопували в таборах землю, переносили важкі цементні колоди. Люди працювали, в дощ, в грязюку. Німці знаходили якесь задоволення, примушуючи полонених робити нікому непотрібну роботу, і били їх з усякого приводу.

НЕКРАЛЬНА НАУКОВА

БІБЛІОТЕКА УВ

234390

Не буду розповідати, як відбувається в Німеччині купівля і продаж рабів. Нічого більш принизливого навіть не вигадати. Німкені і німці довго ходили повз поставлених в один ряд невільників, спинялись біля облюбованої жертви, обертали кожну з нас на всі боки, розглядаючи очі і зуби, як той баришник, що купує коня. Багатьох дівчат з нашої групи купили лансдорфські німці, а нас повезли в інше місце.

У місті Аушвіц нас оселили в таборі для невільників. Цей табір складався з ряду бараків, холодних і брудних. У кожному невеликому бараку було по 180 — 200 чоловік. Спали ми на двоповерхових нарах, але сон був теж катуванням. Уночі нас заїдали блощиці і блохи.

Про втечу з табору, здавалося, не могло бути й мови. Він був огорожений в два ряди колючим дротом, а біля воріт завжди стояли німецькі вартові. Їсти нам давали один раз на день — каламутну бурду з гнилих буряків і капусти. Це звалося супом. На роботу і з роботи назад у табір нас гнали під посиленою охороною.

Працювали ми від світанку до ночі. Цілий день копали землю, накидали її в вагонетки і возили на панські городи. Носили також камінь, пісок і брукували дороги.

Жінок і дівчат, знесилених голодом, примушували носити рейки і возити важке каміння. Повернувшись у табір, ми не чули ні рук, ні ніг. На брудних нарах було чути стогін, плач і прокльони. А ввечері ми мусіли ще стояти в черзі за так званим супом.

Серед невільників були українці, росіяни, югослави, поляки, французи. На роботі били всіх нагаями і гумовими палицями. Щоранку і щовечора нас обов'язково перелічували для того, щоб знати, чи не втік хто. А тих, хто намагався втекти з табору, ловили жандарми, стригли наголо, одягали в примітну смугнасту одягу і відправляли в концентраційні табори, де морили голодом і били до смерті. Та і в нашому таборі люди мерли як мухи. Ми часто бачили, як німці били батогами хворих дівчат, запідозрюючи їх у симуляції.

Биття, знущання, образи чекали нас на кожному кроці. Часто німецький наглядач підходив до черги тих, що стояли за юшкою, і ні з того ні з сього починав бити батогами хто тільки потрапить під руку. Били за незначне спізнання вранці, за те, що дехто копався на смітнику, шукаючи харчових покидьків. Восени в дощ, а зимою в мороз нас ганяли на роботу голими й босими, бо все, що було на нас, зносилося і подерлося.

Увечері ми збиралися невеликими групами

і пошепки, щоб не чули німці, розмовляли один з одним. Товариші з Західної України з ненавистю розповідали про звірства німецьких загарбників у Львові, Дрогобичі, у Тарнополі і інших містах і селах. Німці виколували людям очі, відрізували вуха, носи, а багатьох прив'язували до верхівок двох нахилених дерев і розривали на частини. Полонянки з Югославії розповідали, як гітлерівці розоряють і грабують їхню країну, вбивають людей, розлучають сім'ї, морять отрутами нездатних до праці жінок.

З захопленням розповідали ми один одному про сміливих партизанів, з надією говорили про Червону Армію. Хоч як важко нам жилося, але міцна дружба зв'язувала всіх нас. Це допомагало переносити биття і голод.

Коли рабське життя в таборі стало вкрай нестерпне, я вирішила піти хоч на смерть, але втекти з неволі. Зважились на це і чотири польських дівчини. Обравши слушний момент, ми втекли з табору.

З великими труднощами ми дісталися в одне з польських сіл, де жили раніш мої подруги. Їхні батьки прийняли і нагодували мене, як рідну. Відпочивши, я почала пробиратися далі: потайки їхала на товарних поїздах, ішла пішки.

Знову пройшли переді мною картини страхотливих німецьких звірств на українській землі. Особливо я запам'ятала криваву розправу німців над мирними жителями в Білоцерківському районі Київської області. Німці вивели над кручу велику групу жінок і дітей і тут же розстріляли їх з автоматів.

Додому я прийшла весною. Незабаром рідна Червона Армія визволила наш район від німецьких загарбників. Разом з тисячами інших, вирваних з темної фашистської неволі людей, я знову стала вільною людиною вільної Радянської України. Все моє життя, всі мої сили я віддам на те, щоб швидше покінчити з гітлерівськими загарбниками, щоб виврати з неволі моїх сестер і подруг.